

OPRICHTING COÖPERATIEVE VERENIGING VERDYGO

Registratienummer: 26.000013

Aan De verenigde vergadering **Datum** 13 mei 2026

Van D&H **Datum** 10 maart 2026

Onderwerp Oprichten en toetreden tot de coöperatieve
vereniging Verdygo

Portefeuillehouder: Harry Kortman

Voorgesteld besluit

1. De samenwerking van negen waterschappen rondom Verdygo te verstevigen.

Daarvoor:

2. In te stemmen met het wijzigen van de juridische basis onder de al bestaande samenwerking van de negen waterschappen rondom Verdygo. Dit door een coöperatieve vereniging op te richten en daar als waterschap lid van te worden;
3. Het college mandaat, volmacht en machtiging te geven om de coöperatieve vereniging (mee) op en in te richten en het waterschap na de oprichting te vertegenwoordigen in de ledenvergadering van de coöperatieve vereniging en in dat kader uitvoeringsbesluiten te nemen en uitvoeringshandelingen te verrichten.

Context

Samen met acht andere waterschappen neemt Rijnland deel aan Verdygo, een innovatief, modulair ontwerp- en bouwconcept voor rioolwaterzuiveringen. Rijnland kan de Verdygo-bouwwijze voorschrijven binnen onze waterketen.

We doen dat waar het nuttig en kosteneffectief is. Dit hebben we in 2020 besloten met het D&H-besluit Intentieovereenkomst Verdygo en in 2024 met de Samenwerkingsovereenkomst Community Waterschappen Verdygo. In tal van projecten gebeurt dat inmiddels; de komende tijd zult u Verdygo dan ook steeds meer terugzien in kredietaanvragen. Het gebruik van de Verdygo-standaarden levert de waterschappen kennis, inzichten en ervaring op, die binnen de community vrij worden gedeeld. Wanneer deze kennis leidt tot juridisch beschermbare vormen, zoals intellectuele eigendomsrechten, patenten of octrooien, worden deze rechten gezamenlijk eigendom van de samenwerking. Dit geldt eveneens voor het beeldmerk en de naam Verdygo, die al in gebruik zijn.

Argumenten

1.1 Verdygo biedt een belangrijke oplossing voor de opgave van waterschappen op het gebied van afvalwaterzuivering

De doelen voor afvalwaterzuivering vormen een grote opgave voor de waterschappen. Er zijn strengere normen vanuit Europa, zoals de Richtlijn Stedelijk Afvalwater, het verwijderen van stikstof en fosfaat, medicijnresten en andere schadelijke stoffen. Dit alles terwijl de arbeidsmarkt en het marktvolume van ingenieursbureaus en de aannemerij onder druk staan. Waterschappen, drinkwaterbedrijven en tal van andere organisaties vissen in dezelfde vijver – zowel qua mensen als ingenieursbureaus en bouwers. Verdygo biedt hierop een belangrijke oplossing in de vorm van standaardisatie. Tien jaar geleden nam Waterschap Limburg het initiatief om standaarden te ontwikkelen voor het modulair bouwen van zuiveringsinstallaties. Hiermee zijn bijna alle onderdelen van een gangbare waterzuivering beschikbaar als Verdygo-module. De community is geen formele entiteit, maar een groep waterschappen die samenwerkt aan de bouwopgaven van de waterschappen.

1.2 Het belang van modulair bouwen is groot

Verdygo is hard op weg om de standaard voor waterschapswerken in Nederland te worden. Het hebben van standaarden stimuleert de markt tot efficiënter (en daarmee goedkoper) te ontwerpen en bouwen. Het stimuleert marktpartijen hun inschrijvingen voor bouw- en onderhoudsopdrachten daarop te enten. Standaardisatie van modules stimuleert ook het gebruik ervan door waterschappen. Het zijn immers bouwdelen die beproefd en bewezen zijn. In die zin heeft de samenwerking zowel naar de markt als tussen de sector en de markt een ordenende functie. Verdygo kan daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de bouw- en investeringsopgave waarvoor de waterschappen staan.

2.1 Met een coöperatieve vereniging geven we duurzaam vorm aan de al goed functionerende samenwerking tussen de waterschappen

Met de oprichting van een juridische entiteit in de vorm van een coöperatieve vereniging geven we een duurzame vorm aan de al goed functionerende samenwerking tussen de deelnemende waterschappen. De samenwerking heeft als doel het sector breed borgen van voldoende beschikbaarheid, kwaliteit, bedrijfszekerheid, continuïteit, weerbaarheid en betaalbaarheid van de waterschapswerken. Daarbij horen ook het gezamenlijk ontwikkelen, beheren en door ontwikkelen van standaarden voor modulair bouwen.

De coöperatie is daarmee een vorm van horizontale publiek-publieke samenwerking, waarin waterschappen vanuit gelijkwaardigheid en gedeeld belang samenwerken aan de opgaven die hen binden. Door de samenwerking juridisch te verankeren ontstaat een steviger fundament dat professionalisering, schaalvoordelen en verdere doorontwikkeling van standaarden mogelijk maakt. Door deze juridische keuze staat de samenwerking tussen de deelnemers centraal, want alleen door intensief samen te werken kunnen de waterschappen hun gezamenlijke doelen efficiënt en effectief bereiken. Dit bestendigt, verdiept en verbreedt de meerwaarde van de samenwerking voor alle deelnemers.

2.2 De huidige samenwerkingsvorm is gebaseerd op een samenwerkingsovereenkomst en dat zorgt voor beperkingen

De samenwerking heeft geen expliciete rechtsvorm en loopt tegen haar grenzen aan.

- Het is noodzakelijk om een juridische entiteit op te richten, want zonder zo'n structuur lopen we het risico dat we als collectief niet volwaardig kunnen deelnemen aan het economisch verkeer.
- Omdat we geen juridische entiteit zijn, is het lastig om bindende afspraken te maken met externe partijen, opdrachten uit te besteden of contracten af te sluiten.
- Het ontbreken van een solide financiële basis en een juridisch fundament belemmert een efficiënte en toekomstbestendige samenwerking tussen de waterschappen, want de jaarlijkse bijdragen vervallen als ze niet direct worden besteed.
- De verspreiding over negen locaties werkt inefficiënt, want dit maakt de gewenste professionaliseringsslag lastig.

- **Bovendien dwingt de markt tot meer standaardisatie in bouwopdrachten, want zonder een juridisch fundament kunnen we daar als collectief onvoldoende op inspelen.**

2.3 De meerwaarde van de samenwerking gaat verder dan alleen financiële voordelen

Als publiek opdrachtgever creëren we meer eenduidigheid in de markt. De samenwerking versterkt bovendien de gezamenlijke waterschapspositie op het gebied van Verdygo in de markt. Dat zorgt voor meer bedrijfszekerheid van onze waterschapswerken en de continuïteit van onze taakuitvoering. Daar zijn de volgende redenen voor:

- We kunnen sneller, effectiever en duurzamer waterschapswerken bouwen dan bij de traditionele werkwijze met unieke ontwerpen en bouwwerken;
- We kunnen de voorbereiding en projectbegeleiding van bouw- en renovatieprojecten verbeteren en efficiënter inregelen;
- We krijgen beter zicht op de kwaliteit en kosten van het beheer en onderhoud van de waterschapswerken, ook doordat we beter kunnen vergelijken;
- We beschikken over cumulatieve slagkracht naar de markt door volwaardige gesprekspartner te worden, door éénduidig vanuit de sector te communiceren en door te werken met één leveringsspecificatie;
- We kunnen de inzet van personeel optimaliseren;
- We kunnen de technische kwaliteit van onze waterschapswerken verhogen en zo meer bedrijfszekerheid creëren in de uitvoering;
- We genereren efficiëntie en daarmee financieel voordeel door het samen één keer doen in plaats van negen keer hetzelfde te doen.

2.4 Door deze professionaliseringsslag benutten we de belangrijke succesfactoren van de samenwerking beter

We weten elkaar in de samenwerking goed te vinden. Er wordt in de community gewerkt op basis van consensus met intensieve betrokkenheid van de waterschappen via een stuurgroep (van directeuren), een kernteam (van managers of senioren) en een team met inhoudelijke deskundigen. Elk waterschap levert menskracht, waarbij we streven naar evenredige inzet. De jaarlijkse financiële bijdrage is voor alle waterschappen gelijk, het stemgewicht ook. Dit zijn belangrijke succesfactoren voor de samenwerking. We zien volop mogelijkheden meer uit de samenwerking te halen door er een steviger juridisch fundament onder te leggen en een professionaliseringsslag te maken.

2.5 De coöperatieve vereniging is de best passende rechtsvorm

Het is belangrijk dat de rechtsvorm die we kiezen past bij het uitvoeringsgerichte karakter van de samenwerking en dat die logisch aansluit op de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen bestuur en directie binnen de deelnemende waterschappen. Net zo belangrijk is dat de rechtsvorm die we kiezen de gesignaleerde knelpunten wegneemt, de gewenste professionaliseringsslag faciliteert, de succesfactoren van de samenwerking bestendigt en de ambities voor verbreding en verdieping mogelijk maakt.

3.1 De VV besluit over de oprichting van de coöperatie, D&H over uitvoering en bedrijfsvoering

De VV is aan zet als het gaat om het oprichten en lid worden van de coöperatieve vereniging door middel van voorliggend voorstel op basis van artikel 56 juncto 77 Waterschapswet.

Om dat slagvaardig met de gezamenlijke waterschappen te kunnen doen, wordt de VV gevraagd D&H hiertoe in staat te stellen door mandaat, volmacht en machtiging te geven om de coöperatieve vereniging (mede) op en in te richten. Hiermee is het waterschap vertegenwoordigd in de ledenvergadering van de coöperatieve vereniging. Het stelt D&H in staat uitvoeringsbesluiten te nemen en uitvoeringshandelingen te verrichten.

Financiën

De bijdrage die elk waterschap jaarlijks aan de coöperatie verschuldigd is, blijft voor 2026 gelijk aan de bijdrage die in 2025 verschuldigd is aan de community, te weten € 25.000. Dit geld is nodig om de organisatiekosten te dekken en voor innovatie, verdere doorontwikkeling van de samenwerking en professionalisering van de taakuitvoering. Voor de jaren daarna wordt een voorstel uitgewerkt dat medio 2026, na de oprichting, in de ledenvergadering van de coöperatieve vereniging behandeld wordt en daar bij unanimiteit moet worden aangenomen. Met dit laatste wordt voorkomen dat een deelnemend waterschap tegen zijn wil met een hogere bijdragen wordt geconfronteerd.

Deze jaarlijks terugkerende kosten zijn opgenomen in de Programmabegroting 2026 en worden gedekt uit de Zuiveringsheffing.

Risico's

1.1 De operationele risico's zijn in beeld, beperkt en goed te beheersen

De risico's zijn verbonden aan de samenwerking en bestaan nu ook al door deel te nemen in de community (die nu nog geen aparte juridische status heeft). Deze risico's zijn voor de waterschappen beperkt:

- Risico van ontwerpaansprakelijkheid: dit doet zich voor zodra een waterschap of de waterschappen gezamenlijk een algemene standaard vaststellen. Binnen een coöperatieve vereniging is dat niet anders. Om dit risico af te dekken, is het gebruikelijk een ontwerp- en bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Ook de coöperatieve vereniging kan zo'n verzekering nemen. Verder is het belangrijk dat de vereniging heldere afspraken maakt over wie waarvoor verantwoordelijk is en welke maatregelen genomen worden. Zo is alles duidelijk vastgelegd en kunnen misverstanden worden voorkomen.
- Aansprakelijkheid bestuur van de coöperatieve vereniging: het risico kan zich voor doen dat het bestuur wordt aangesproken door een derde. Daarvoor kunnen we een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afsluiten.
- Productaansprakelijkheid speelt niet. De coöperatieve vereniging bouwt zelf geen producten, zoals bijvoorbeeld units; zij geeft hiervoor opdracht aan andere partijen en stelt hiervoor de standaarden en condities vast, die risico-mitigerend kunnen werken.
- Beheeraansprakelijkheid speelt niet aangezien de coöperatieve vereniging zelf geen unitvoorraad beheert.
- In het verkeer met leveranciers en adviesbureaus en bij inhuur van personeel speelt contractaansprakelijkheid wel. Dit kan gemitigeerd worden door gezamenlijk aan te besteden, daarbij de juiste regels toe te passen en kwalitatief goede contracten af te sluiten.

Deelname aan de coöperatieve vereniging brengt geen wezenlijke verandering in deze risico's. Deze blijven beperkt gezien het karakter en de taakopdracht van de coöperatie. Door de keuze voor de cv-vorm wordt de aansprakelijkheid van de waterschappen verder beperkt, namelijk tot de inbreng.

2.2 Een coöperatieve vereniging heeft zijn eigen juridische kenmerken en kaders, met het risico dat deelnemers zich hier niet aan houden

De samenwerking in de coöperatieve vereniging is een horizontale samenwerking tussen uitsluitend publieke partijen. Dat betekent dat de coöperatie binnen duidelijke juridische kaders moet opereren, onder meer wat betreft publieke taakuitoefening, gelijkwaardigheid van deelnemers en het ontbreken van een winstoogmerk. Deze randvoorwaarden worden expliciet verankerd in de statuten, waaronder toezicht door de leden-waterschappen, de doelstelling van algemeen belang en deelname in natura door alle leden.

Hierbij bestaat het risico dat de coöperatie bij het ontwikkelen van standaarden en het samenwerken met marktpartijen moet voorkomen dat sprake is van concurrentievervalsing of strijd met aanbestedingsrecht of de Wet Markt en Overheid. Dit risico is echter beperkt: de standaarden die de coöperatieve vereniging vaststelt zijn voor alle aanbieders identiek toepasbaar, beïnvloeden daarmee de concurrentieverhoudingen niet, en de coöperatie past de geldende aanbestedings- en marktregels toe.

2.3 Met de oprichting van de coöperatieve vereniging ontstaat voor Rijnland een verbonden partij

Conform de [Kadernota Verbonden Partijen](#) wordt de coöperatie opgenomen in de begroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages (in de paragraaf Verbonden partijen). Dit omdat er sprake is van zowel bestuurlijk als financieel belang. Hiermee wordt uw vergadering periodiek geïnformeerd over de ontwikkeling, risico's en governance van de samenwerking. In de praktijk sluit dit aan bij de huidige informatievoorziening rond de community, waar al gewerkt wordt met een stuurgroep, kernteam en integratieteam. Het verschil is dat de samenwerking nu formeel wordt ondergebracht in een aparte rechtspersoon die voldoet aan de wettelijke eisen. De organisatie blijft uitvoeringsgericht en beleidsarm; zwaarwegende strategische besluiten blijven voorbehouden aan de deelnemende waterschappen, waarmee de bestuurlijke zeggenschap geborgd blijft. Dit punt wordt eveneens opgenomen in de statuten, want de coöperatieve vereniging richt zich uitsluitend op de uitvoering van de doelstellingen.

Vervolg

- Het bestuur zal via de reguliere Planning & Control cyclus (producten als begroting, jaarrekening, etc.) geïnformeerd worden over voortgang van de Verdygo Coöperatie.
- Terwijl het besluitvormingsproces bij de algemene besturen van de deelnemende waterschappen loopt, worden alvast de conceptstatuten en de conceptledenovereenkomst voor de coöperatieve vereniging opgesteld. Besluitvorming hierover vindt plaats in het dagelijks bestuur van alle waterschappen, en zal ook bij ons juridisch ter toetsing worden voorgelegd.
- Ook zal er een eerste jaarwerkplan en begroting 2027 voor de coöperatieve vereniging worden opgesteld. Besluitvorming hierover vindt plaats in de eerste ledenvergadering van de coöperatieve vereniging nadat deze opgericht is.

Bijlagen

Bijlage 1: Wat houdt Verdygo in?

Verdygo is een gestandaardiseerde en modulaire bouwwijze van waterschapswerken. Vooralsnog beperkt de standaard zich tot onderdelen van de afvalwaterketen: rioolgemalen en zuiveringstechnische processtappen. Op termijn kan Verdygo zich uitstrekken tot andere waterschapswerken, zoals stuwen en gemalen.

Wat is het doel van de samenwerking?

De samenwerking Verdygo heeft als initieel doel het (doen) ontwerpen en vaststellen van sectorale standaarden voor het bouwen van waterschapswerken met zuiveringsinstallaties als eerste oriëntatie. Verdygo probeert door standaardisatie van modules het gebruik ervan door waterschappen en marktpartijen te stimuleren. De ambitie is de samenwerking (op termijn) te verbreden door deelname van meer waterschappen en te verdiepen door meer taken samen op te pakken. De samenwerking is naast gericht op deze inhoudelijke scope tegelijkertijd ook gericht op het verrijken van de samenwerkingscultuur in de sector ten aanzien van de uitvoering van wettelijke taken en de daarmee verbonden bedrijfsvoering.

Wat is de scope van de Verdygo-samenwerking?

In de eerste periode van de samenwerking in een nieuw juridisch jasje is de inhoudelijke scope gericht op de volgende activiteiten, die de community nu al deels uitvoert:

- Het ontwikkelen, vaststellen, beheren (als eigenaar) en gebruiken van standaarden voor het modulair bouwen van waterschapswerken voor het uitvoeren van waterschapstaken;
- Het uitvoeren van asset gerelateerde activiteiten, waaronder data verzamelen, interpreteren en beschikbaar stellen aan de waterschappen.

Op kortere of langere termijn kan de scope – op basis van een besluit van de waterschappen – worden uitgebreid met een of meer van de volgende activiteiten:

- Het gezamenlijk inrichten van de verkenningfase en planvormingsfase voor bouw- en renovatieprojecten;
- Regie voeren op het laten bouwen door marktpartijen van modules en het voorraadbeheer van gerealiseerde units;
- (Regie voeren op) het beheren, onderhouden en exploiteren van waterschapswerken, voor zover het de Verdygo-units en -data betreft.

De samenwerking is daarnaast gericht op het verrijken van de samenwerkingscultuur in de sector ten aanzien van de uitvoering van wettelijke taken en daarmee verbonden bedrijfsvoering. Belangrijk om te vermelden is dat de waterschappen zelf blijven beslissen over investeringen in bouwen, regulier onderhoud en ook zelf de regie op het beheer van de eigen waterschapswerken houden. Innovaties op deze terreinen worden wel opgepakt door de Verdygo-samenwerking, voor zover die zien op (nieuwe) modules of de standaarden.